

NEVELÉS, ISKOLA

σχολη = szabad idő, pihenés

γυμνασιον = tornacsarnok

παιδαγωγος = gyermekvezető

1. Családi nevelés:

- célja a fiúk jó apává és polgárrá, a lányok jó anyává nevelése
- a nevelés eszménye: az erényes élet, az ősök tisztelete és bizonyos fokú gyakorlatiasság elérése
- 7 éves korig az anyák maguk gondozták gyermekeiket
- 7 éves kortól kezdve a fiúkat az apa nevelte, a lányok nevelése továbbra is az anya feladata
- a fiúk: írás-olvasás, számolás, földművelés, gyakorlati élet szabályai, XII táblás törvény
- a lányok: háztartás, szövés, fonás, varrás
- a családi nevelés a fiúknál 17 éves korban, a lányoknál férjhez menetelkor szűnt meg

2. Az intézményes nevelés (nem közoktatás)

- a görög kultúra hatására jelennek meg az első magániskolák a Kr. e. V. szd.-ban
- az iskola neve **LUDUS**, a tanító a **ludi magister** (rabszolgák/felszabadított rabszolgák)
- fizetős (tandíjat minden hónap idusán)

- szűkösen berendezett, szegényes bódék forgalmas helyeken
- a gyerekek kis padon vagy zsámolyon (asztal nincs), a tanító vagy támla nélküli széken (**sella**), vagy támlával ellátott karosszékben (**cathedra**) ül.
- napi hat órás foglalkozás, ebédszünettel (vasárnap szünnap)
- tanítás márciustól (csak a legmelegebb/leghidegebb napokon van **vacatio**)
- 7-12 éves fiúknak, az alsóbb fokú ismeretek (**scribere, legere, computare**)
- „tankönyvek” nincsenek, iskolába táskával (**capsa**), benne: tanszerek (pl. **stilus, abacus**, viasztábla, papirusz) és ennivaló
- játékos módszerek, de szigorú fegyelem (fegyelmező eszköz: fűzfavessző, szíjkorbács)

- **SCHOLA:** Kr.e. 3. sz. első felében görög magántanítók nyitották meg az első grammatikai iskolákat (**grammaticus**)
- 11-12 éves fiúk, akik már tudtak írni, olvasni, számolni.
- latin és görög nyelvtan, helyesírás + költészet, irodalom (Homérosz, Vergilius, Horatius, Terentius, történetírók)
- külön tantárgyak nincsenek, a szöveg kapcsán történelem, földrajz, mitológia, mértan, természettudomány stb.
- zenei oktatás + testnevelés (gerely- és diszkoszvetés, birkózás, ökölvívás, könnyű atlétika)
- Kr.e. 2. sz. közepétől retorikai iskolák (**retoricus**) is
- 16 éves kortól
- szélesebb műveltség megszerzése; szónoklattan, jogtudomány, korabeli közélethez kapcsolódó ismeretkörök
- (a képzés után egy-egy nagyhírű ügyvéd mellé: bevezetés a jogi praxisba)
- iskola után esetleg görög tanulmányút: Athén, Rhodosz vagy Kis-ázsia (helyi bölcséleti vagy szónoki iskolában)

3. **Septem artes liberales:** hét szabad művészet (középkori egyetemek bevezető képzése)

- trivium: **grammatica** – nyelvtan; **rhetorica** – szónoklattan (a gondolatok szabatos szóbeli kifejezése); **dialectica** – dialektika (a gondolatok logikus kifejtése)
- quadrivium: **astronomia** – csillagászat; **arithmetica** – számtan; **geometria** – mértan; **musica** – zene